30/08/2019

Η σημασία των Μυστηρίων της Εκκλησίας για την τελείωση του ανθρώπου

/ Ορθόδοξες Προβολές

Η προσπάθεια του κάθε χριστιανού πρέπει να είναι η σωστή κατανόηση του σωτήριου έργου του Χριστού και η κατά το δυνατόν πρακτική συμμόρφωση, ώστε να πετύχει το στόχο της σωτηρίας, που η σάρκωση του Θεού Λόγου έφερε στην ανθρώπινη φύση. Μέσα στα πλαίσια αυτά, θα αναφερθούμε στα Ιερά Μυστήρια που αποτελούν τους καθολικούς παράγοντες όπου συντελούν στην πραγμάτωση του στόχου αυτού.

Η διά του Χριστού ανακαίνιση της ανθρώπινης φύσης δεν απάλλαξε απλώς τον άνθρωπο από τη φθορά και το θάνατο μόνο, αλλά υπερέβη την προ της πτώσεώς του κατάσταση και τον αξίωσε της θεώσεως και της «προσαγωγής» προς τον Πατέρα. Η ανθρώπινη φύση, διά της προσλήψεώς της υπό του Χριστού, έγινε διά της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος νικητής της φθοράς και του θανάτου και

εισήλθε στη ζωή του Σώματος του Χριστού που είναι η Εκκλησία. Η Εκκλησία, σαν το Σώμα του Χριστού, είναι πραγματική «κοινωνία θεώσεως» που προσφέρεται διά των ιερών Μυστηρίων.

Τα Μυστήρια είναι αισθητά μέσα ή πράξεις που μας μεταφέρουν τη θεία Χάρη. Τούτο συμβαίνει από θεία οικονομία λόγω της διπλής φύσεως του ανθρώπου, η οποία περιλαμβάνει το υλικό του σώμα και την άϋλη πνευματική ψυχή του. Τα Μυστήρια είναι οι φορείς της Χάριτος, την οποίαν αντλούν δυνάμει της εν Χριστώ θείας οικονομίας. Για να γίνει όμως αυτό περισσότερο κατανοητό και να μη νομισθεί ότι πρόκειται για κάτι που ενεργεί μαζικά και καταναγκαστικά, ας αναφέρουμε λίγα πράγματα σχετικά με το νόημα της εν Χριστώ θείας οικονομίας.

Ο Χριστός μας, διά της προσλήψεως της δικής μας φύσεως, ανακαίνισε και εθέωσε την ανθρώπινη «φύση» και όχι τα «πρόσωπα». Η ανθρώπινη φύση δηλαδή έγινε στο σύνολό της κοινωνός της θείας Χάριτος, οπότε τα ανθρώπινα «πρόσωπα» μπορούν τώρα, δυνάμει της κοινωνίας αυτής, εάν το θέλουν και υποτάσσονται στο χριστοβίωμα, να φθάσουν στην τελείωση και τη θέωση. Η θέωση λοιπόν δεν επιβάλλεται στον άνθρωπο αλλά προβάλλεται στην ελευθερία του, την οποία δεν κατάργησε ο Χριστός με τη σάρκωσή του.

Ο άνθρωπος, πλασμένος ελεύθερος, διά της ελευθέρας του εκλογής εμακρύνθη από τον Θεό, και διά της ελευθέρας του πάλιν εκλογής και προτιμήσεως επανέρχεται στην κατάσταση της Χάριτος. Η ελεύθερη αυτή εκλογή του αποτελεί την προϋπόθεση για την είσοδό του στη ζωή του Χριστού και τη μετοχή του στη θεοποιούσα Χάρη του Αγίου Πνεύματος την οποίαν αντλεί από τα Μυστήρια της Εκκλησίας. Η άκτιστος και αΐδιος Χάρις του Θεού, ενοικούσα στον άνθρωπο, τον κάμνει κοινωνό των θείων ιδιοτήτων: «άναρχον», «αΐδιον» και «αιώνιον» κατά χάριν, κατά τους αγίους Πατέρες Μάξιμο και Γρηγόριο Παλαμά. Δεν μεταβάλλεται βέβαια η βασική διάκριση της φύσεως του ανθρώπου από της θείας φύσεως, αλλά η κατά χάριν μετοχή της κτιστής ανθρώπινης φύσεως στη θεοποιό Χάρη, τον καθιστά Θεόν κατά πάντα «πλην της κατ’ ουσίαν ταυτότητος». Αυτό άλλωστε λέγει και ο Ιωάννης στην Α’ επιστολή του: «…ούπω εφανερώθη τι εσόμεθα· οίδαμεν δε ότι, εάν φανερωθή, όμοιοι αυτώ (τω Χριστώ) εσόμεθα…» (γ’ 2).

Τα θεία Μυστήρια της Εκκλησίας ενεργούν διά της θεοποιού Χάριτος και, παράλληλα, διά της όλης ηθικής και κατά Χριστόν ζωής του ανθρώπου. Εάν ο σύνδεσμος αυτός διακοπεί, τότε δεν ωφελούν έτσι μεμονωμένα ούτε τα Μυστήρια ούτε η ηθική ζωή.

Τα σπουδαιότερα για τη σωτηρία του ανθρώπου μυστήρια είναι, κατά τους Πατέρες μας, δύο: το Βάπτισμα και η Θεία Ευχαριστία. Λέγει σχετικά ο μεγάλος φωστήρας της Εκκλησίας Γρηγόριος Παλαμάς στην 60η του ομιλία: «Διότι από τα δύο αυτά (μυστήρια) εξαρτάται η σωτηρία μας· σ' αυτά περιλαμβάνεται όλη η θεανδρική οικονομία». Παρόμοια λέγει και ο θείος Χρυσόστομος στην ομιλία του «περί της τρωθείσης υπό του στρατιώτου πλευράς του Κυρίου μας επί του σταυρού»: «Όχι τυχαία επήγασαν οι πηγές, αλλά επειδή από αυτές τις δύο έγινε η Εκκλησία, και το γνωρίζουν αυτό οι πιστοί οι οποίοι αναγεννήθηκαν από το νερό του βαπτίσματος και τρέφονται από το αίμα και το σώμα (του Χριστού). Από εδώ αρχίζουν τα μυστήρια».

Προβάλλοντας τα δυο αυτά βασικά Μυστήρια, δεν υποτιμούμε τα άλλα. Και εδώ ας σημειωθεί ότι τα Μυστήρια κακώς σήμερα αριθμούνται σε επτά, πράγμα άγνωστο στους αγίους Πατέρες οι οποίοι θεωρούσαν «Μυστήριο» κάθε μορφή ιεροπραξίας που γινόταν από τους νόμιμους λειτουργούς της Εκκλησίας, εφ' όσον κάθε ιεροπραξία γίνεται προς αγιασμό και σωτηρία των πιστών[1].

Το πρώτο βασικό Μυστήριο, με το οποίο ο άνθρωπος μπορεί να εισέλθει στην Εκκλησία και ν' αποκτήσει προσωπική συμμετοχή στην εν Χριστώ σωτηρία, είναι το Βάπτισμα. Με το Βάπτισμα ο άνθρωπος καθαρίζεται από την αμαρτία και ελευθερώνεται από την εξουσία του θανάτου. Και τα δυο αυτά, ο θάνατος κι η αμαρτία, έχουν αιτιώδεις σχέσεις μεταξύ τους. Ο θάνατος εισήλθε στον κόσμο διά της αμαρτίας η οποία ακριβώς γι' αυτό αποτελεί, κατά τον Παύλον, το «κέντρον» του θανάτου (Α' Κορ. ιε' 56).

Ελευθερία του ανθρώπου από το θάνατο δεν μπορεί να υπάρξει αν δεν καταργηθεί η αιτία, δηλαδή η αμαρτία. Εφ' όσον ο άνθρωπος βρίσκεται στην εξουσία της αμαρτίας, υπόκειται αναγκαστικά στο θάνατο. Διά του Βαπτίσματος όμως ο άνθρωπος συναποθνήσει με τον Χριστό και ανίσταται μαζί Του στη ζωή του καινούργιου αιώνα. Το Μυστήριο του Βαπτίσματος συμβολίζει το θάνατο και τη ζωή, την ανάσταση. Ο θάνατος είναι η νέκρωση ως προς την αμαρτία και η ανάσταση είναι η κοινωνία της Ζωοποιού Χάριτος η οποία του προσφέρεται διά της «σφραγίδος» της δωρεάς του Αγίου Πνεύματος.

Το Βάπτισμα λοιπόν απαλλάσσει τον άνθρωπο από την κληρονομική θνητότητα η οποία εισήλθε διά της αμαρτίας. Οι Πατέρες μας τονίζουν ότι διά του Βαπτίσματος καταργείται το κεντρί του θανάτου (Κύριλλος Ιεροσολύμων),

ότι τούτο είναι η αιτία του ανακαινισμού και της αναγεννήσεως (Γρηγόριος Νύσσης), ενώ ο Γρηγόριος Παλαμάς τονίζει ότι το Βάπτισμα εισάγει τον άνθρωπο στην υπέρ νουν και αίσθηση ζωή του «καινού» αιώνος και τον κάνει μέτοχο της αφθαρσίας και της αναμαρτησίας. Η χάρις του Βαπτίσματος καθαρίζει και λαμπρύνει την μέσα στον άνθρωπο εικόνα του Θεού και ξαναδίδει σ' αυτόν την ικανότητα να γίνει όμοιος με το Θεό διά της κατά χάριν θεώσεως, ικανότητα που είχε χάσει μετά την πτώση. Και η μεν δύναμη για να επανακτήσει το «κατ' εικόνα» του δίδεται αμέσως μόλις βαπτισθεί· τη δε δύναμη για το «καθ' όμοίωσιν» λαμβάνει σαν σπόρο, τον οποίο πρέπει να αυξήσει προβαίνοντας σε πνευματική ηλικία όχι μόνο με την ενέργεια της Χάριτος μόνης, αλλά και συνεργούντος του ιδίου του ανθρώπου στην κατά Χριστόν ζωή. Το Βάπτισμα, λοιπόν, είναι νέα γέννηση, σπουδαιότερη από την σωματική γέννηση· είναι «τελετή θεογενεσίας», κατά τον Διονύσιο τον Αρεοπαγίτη. Αφού δε «το γεγεννημένον εκ του Πνεύματος πνεύμα εστί», κατά το λόγο του Κυρίου μας (Ιω. γ' 6), τότε και ο βαπτιζόμενος γίνεται πνευματικός άνθρωπος.

Η θεία Χάρις την οποία παρέχει το Βάπτισμα, αν και είναι πλήρης αφ' εαυτής, εν τούτοις μόνο με τη σύμπραξη της θελήσεως του πιστού καρποφορεί. Ο άνθρωπος μετά την πτώση του έχασε αυτή τη θεία δύναμη, που ήταν μέσα σ' αυτόν μια δεύτερη ψυχή ή μάλλον η ψυχή της ψυχής. Αυτή ήταν που έκανε τον άνθρωπο να είναι ομοίωμα του Θεού και να έχει υπερφυσικές δυνάμεις και ικανότητες. Ο αγιασμός, που τόσο έντονα τον βλέπουμε στη ζωή των αγίων Πατέρων μας, είναι ακριβώς η επανάκτηση της Χάριτος αυτής που είχε πριν από την πτώση ο άνθρωπος, γι' αυτό βλέπουμε τους αγίους να προφητεύουν, να θαυματουργούν και γενικά να βρίσκονται υπεράνω της φύσεως. Η παρούσα κατάσταση της Χάριτος που ενοικεί και ενεργεί μέσα στις ψυχές των πιστών είναι προοίμιο της μελλοντικής τελείωσής μας, δηλ. της θέωσης, στην οποία πληρούται ο σκοπός και της πρώτης δημιουργίας και της δευτέρας (της εν Χριστώ αναδημιουργίας δηλαδή).

Η παρούσα κατάσταση του αγιασμού, που παρέχουν τα θεία Μυστήρια είναι η πρώτη ανάσταση, η ανάσταση της ψυχής που προηγείται της ανάστασης του σώματος, διότι η ανάσταση του σώματος θα γίνει στο μέλλον εδώ μόνο διά της πίστεως την αισθανόμεθα. Αυτό εννοούσε κι ο Ευαγγελιστής Ιωάννης όταν έλεγε: «Νυν τέκνα Θεού έσμεν και ούπω εφανερώθη τι εσόμεθα» (Α' Ιω. γ' 2). Διά της σφραγίδος της χάριτος του Αγίου Πνεύματος, έχουμε ήδη την υιοθεσία· αλλά τόσο μόνο· δεν φανερώνει τι «εσόμεθα», τι θα γίνουμε. Όταν όμως στο μέλλον ο Χριστός φανερωθεί, τότε, «όμοιοι αυτώ εσόμεθα, ότι οψόμεθα αυτόν καθώς έστι».

Με τη δύναμη της Χάριτος, την οποίαν ο Παύλος ονομάζει και «πανοπλίαν», μπορεί

ο άνθρωπος να συγκρίνει ορθά και να ελέγξει το κακό και να εκλέξει το καλό. Μπορεί τώρα να αντιπαραταχθεί προς «τας αρχάς και τας εξουσίας, τους κοσμοκράτορας του σκότους του αιώνος τούτου», όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Παύλος (Εφεσ. στ’ 12). Τη δύναμη αυτή της Χάριτος την ονομάζει πάλι «τα όπλα ημών», τα οποία, όπως διευκρινίζει, είναι «όχι σαρκικά, αλλά δυνατά τω Θεώ προς καθαίρεσιν οχυρωμάτων» (Β’ Κορ. ι’ 4). Γι’ αυτή τη δύναμη ακριβώς μιλούσε και ο Χριστός, όταν έλεγε στους μαθητές Του: «Ιδού δίδωμι υμίν την εξουσίαν του πατείν επάνω όφεων και σκορπίων και επί πάσαν την δύναμιν του εχθρού, και ουδέν υμάς ου μη αδικήση (Λουκ. ι’ 19).

Χωρίς την Χάρη, με μόνο τον «νουν της σαρκός αυτού» (Κολ. β’ 18), ο άνθρωπος δεν μπορεί ούτε να διακρίνει, ούτε να προτιμήσει, ούτε να επιτελέσει το καλό, όπως το εννοεί κι όπως το θέλει ο Θεός. Κι αν το κάνει, δεν θα είναι καλώς καμωμένο, αλλά θα είναι σύμφωνα με την εμπαθή και πονηρή γνώμη του γεμάτου πάθη πεπτωκότος ανθρώπου.

Όπως προαναφέραμε, η δύναμη αυτή της θείας Χάριτος μένει ανενέργητη αν δεν θελήσει κι’ αν δεν συνεργήσει και ο άνθρωπος. Ο κίνδυνος της «εκπτώσεώς» του ένεκα της ραθυμίας υφίσταται πάντοτε, εάν δεν επανέλθει στην φύλαξη της πρώτης εντολής του «εργάζεσθαι και φυλάττειν» (Γεν. β’ 15). Το φόβο αυτό της εκπτώσεώς από τη Χάρη συναντούμε έντονο στη ζωή των αγίων Πατέρων μας, οι οποίοι εβίωσαν την παρούσα ζωή κατεργαζόμενοι τη σωτηρία τους «μετά φόβου και τρόμου» (Φιλιπ. β’ 12), έχοντας πλήρη συνείδηση της έμφυτης στον «παλαιόν άνθρωπον» ραθυμίας και φιλαυτίας.

Η αγιαστική χάρη την οποίαν παρέχει το Βάπτισμα δεν αφορά μόνο το ψυχικό κόσμο του ανθρώπου, αλλά ολόκληρο το ψυχοσωματικό είναι του. Ο βαπτιζόμενος ομολογείται Υιός του Θεού, αναγεννάται στο όνομα της μακαρίας Τριάδος, και προσβλέπει στη μελλοντική θέωση κατά την «παλιγγενεσίαν», οπότε θα εκπληρωθούν όλες οι επαγγελίες του Θεού. Όπως το νήπιο που έχει από τους γονείς του τη φυσική δύναμη να γίνει άνδρας και την κληρονομική εξουσία πάνω στην πατρική περιουσία, την οποίαν όμως εξουσία δεν μπορεί να ενασκήσει αν δεν ενηλικιωθεί, κατά παρόμοιο τρόπο και η Χάρις του αγίου Βαπτίσματος παρέχει στον άνθρωπο τον αρραβώνα του Πνεύματος και της θείας υιοθεσίας ήδη από την κολυμβήθρα· την ολοκλήρωση όμως της επαγγελίας θα λάβει στο μέλλον, μετά την ανάσταση των νεκρών. Η περίοδος της ζωής μας εδώ στη γη πρέπει να είναι πνευματική αύξηση «εις άνδρα τέλειον, εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού» (Εφεσ. δ’ 13), όπου συναντάται να συνεργάζεται η θεία Χάρις πλήρως με τη δική μας πρόθεση και θέληση.

Η υπακοή και υποταγή του ανθρώπου στο θείο θέλημα κάνει ώστε η ενοικούσα Χάρις του Πνεύματος να παραμείνει ενεργής σ’ όλο το ψυχοσωματικό είναι του, ώστε να μη πλανηθεί από την απάτη της αμαρτίας. Εάν παραμείνει ο άνθρωπος σ’ αυτή την κατάσταση, τότε η θεία Χάρις προχωρεί στην κάθαρση του εσωτερικού του κόσμου: πρώτα καθαρίζεται και φωτίζεται ο νους και μετά η καρδία, οπότε η ψυχή φωτίζεται και αρχίζει να πληροφορείται την πνευματική της κατάσταση και να αισθάνεται τις αξίες της μέλλουσας ζωής.

Το πιο ζωντανό παράδειγμα για τον πιστό, πρέπει να είναι η ζωή του Χριστού που είναι και το αληθινό πρότυπο, γιατί μόνον εκεί βρίσκουμε την ακριβή και πλήρη συνάντηση του κτιστού ανθρώπου και της θείας Χάριτος. Οι θεοφόροι Πατέρες επιμένουν ότι πρέπει να ελέγχουμε και να εξετάζουμε το βαθμό της πνευματικής προκοπής μας, γιατί η θεία Χάρις που αντλούμε από τα ιερά Μυστήρια δεν είναι αφηρημένες υποσχέσεις ή σύμβολα. Είναι η ζωντανή παρουσία του Χριστού, τον οποίον ενδυθήκαμε στο Βάπτισμα: «Όσοι εις Χριστόν εβαπτίσθητε, Χριστόν ενεδύσασθε» (Γαλ. γ’ 27). Με το Βάπτισμα Του ενδυόμεθα, με τη θεία Μετάληψη Τον λαμβάνουμε μέσα μας, ώστε και μέσα μας και έξω μας να είμαστε Χριστοφόροι και Πνευματοφόροι. Εάν, αντίθετα, ζητούμε να δουλεύσουμε «δυσί κυρίοις» ή μάλλον να ανήκουμε στον πονηρό, τότε η Χάρις θα μας εγκαταλείψει, ο δε Χριστός θα πει και πάλι με παράπονο ότι, «ουκ έχει που την κεφαλήν κλίνη», γιατί έσωθεν είμαστε γεμάτοι φωλεάς πετεινών και αλωπέκων!

Το δεύτερο μεγάλο Μυστήριο είναι η Θεία Ευχαριστία, η Θεία Κοινωνία.

Είναι αλληλένδετα με το Βάπτισμα· το ένα οδηγεί στο άλλο και τα δύο μαζί στην τελείωση του ανθρώπου και τον οδηγεί στην ανάκτηση του αρχικού «κατ' εικόνα». Η θεία Ευχαριστία τον τελειοποιεί και τον οδηγεί στο «καθ' ομοίωσιν», στο οποίο ολοκληρώνεται ο σκοπός της δημιουργίας.

Η θεία Ευχαριστία φανερώνει την άπειρη αγάπη του Θεού προς τον άνθρωπο. Θέλοντας ο Θεός να μας πλησιάσει και να μας μεταδώσει την αγάπη Του, έστειλε τον Υιό Του που συγκατέβηκε και έγινε όμοιος με μας· επειδή εμείς έχουμε σάρκα και αίμα, «και αυτός παραπλησίως μετέσχε των αυτών» (Εβρ. β' 14). Έτσι τώρα, με τα στοιχεία της σάρκας και του αίματος που φόρεσε για χάρη μας, επικοινωνεί μαζί μας, γινόμενος «εν Σώμα και εν Πνεύμα» μαζί μας, κι' εμείς σύσσωμοι και σύναιμοι στη Θεανδρική Του ύπαρξη. Δίκαια λοιπόν «ουκέτι ημάς λέγει δούλους», αλλά «φίλους» (Ιω. ιε' 15)· κι όχι μόνο αυτό, αλλά και «αδελφούς» και «συγκληρονόμους» Του (Μάρκ. γ' 35, Ρωμ. η' 17) μας θεωρεί, αφού ο Πατέρας Του γίνεται και δικός μας Πατέρας (Ιω. κ' 17). Έτσι, ο Χριστός γίνεται για μας το παν, και μητέρα και πατέρας γιατί διά μεν του Βαπτίσματος μας αναγεννά, διά δε της θείας Ευχαριστίας μας τρέφει, όπως η μητέρα διά του μαστού το τέκνο. Πόσο θείο και ανέκφραστο είναι άλήθεια το μυστήριο τούτο της θείας Ευχαριστίας!

Όπως αναφέραμε, η πρόσληψη της ανθρώπινης φύσης στην Υπόσταση του Θεού Λόγου έγινε αιτία θεώσεως για τους ανθρώπους. Ενωμένος τώρα ο κάθε πιστός με τον Χριστό, γίνεται ναός της όλης Θεότητος, γιατί τα Πρόσωπα της Αγίας Τριάδος είναι αχώριστα. Όπως στο σώμα του Χριστού «κατοικεί παν το πλήρωμα της Θεότητος» (Κολ. β' 9), έτσι και στους γενομένους «συσσώμους» Του ενοικεί η Αγία Τριάς. «Και ενώνεται με τις ανθρώπινες υπάρξεις των πιστών, και με τον καθένα ξεχωριστά, με την μετάληψη του αγίου σώματός του, και γίνεται ένα σώμα με εμάς και μας κάνει ναό ολόκληρης της Θεότητος», λέει ο Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς. Κατά τον ίδιο Πατέρα, η θεία Ευχαριστία έχει και ένα βαθύ εσχατολογικό νόημα, γιατί η κοινωνία του σώματος και του αίματος του Χριστού είναι ο αρραβώνας της θεώσεως του ανθρώπου, της μέλλουσας κοινωνίας και ενώσεώς του με τον Χριστό στην ουράνια Βασιλεία Του. Η θέωση είναι ζωντανή πραγματικότητα που αρχίζει από αυτή τη ζωή και ολοκληρώνεται στην άλλη.

Ο άμεσος αυτός και προσωπικός σύνδεσμος κάθε πιστού με τον Χριστό διά της θείας Ευχαριστίας έχει ως συνέπεια και την πραγματική ενότητα των πιστών μεταξύ τους σε μια κοινωνία, την Εκκλησία Του, η οποία αποτελεί την «καινήν κτίσιν», μέσα στην οποίαν «ανακεφαλαιώνει εν εαυτώ τα πάντα».

Η φροντίδα και η υποχρέωση του πιστού δεν σταματά έως εδώ, στο να ετοιμαστεί για να μετάσχει στα Μυστήρια, αλλά πρέπει να παρατείνεται σ' όλη του τη ζωή, σ' όλες του τις πράξεις και ενέργειες, για να βρίσκει ανταπόκριση ο εισελθών μέσα

Θεός Λόγος. Όποιος δέχεται μέσα του τον Χριστό, πρέπει να ξέρει ότι τον καθιστά κύριον όλης της ζωής του, της συνειδήσεώς του, της σκέψεώς του, των πόθων του και των ενεργειών του· μόνον έτσι γίνεται η ποθητή μεταβολή που καθιστά τον άνθρωπο χριστοειδή.

Με συντομία αναφερθήκαμε στα δύο κυριότερα από τα αορίστου —όπως είπαμε— αριθμού Μυστήρια της Εκκλησίας μας, και ευχόμεθα η θεία Χάρις του Χριστού μας να μας ικανώνει στην ακατάκριτη σ' αυτά μετοχή μας και στον εξ αυτών πηγάζοντα αγιασμό.

[1] Μήπως δεν είναι Μυστήριο το «αγγελικόν σχήμα» των μοναχών; Μόνο στην τελετή αυτή της μοναχικής κουράς μπορεί κανείς να κατανοήσει το βάθος του Μυστηρίου του Βαπτίσματος. Στο Βάπτισμα που γίνεται κατά τη νηπιακή ηλικία δεν είναι αισθητή η σημασία της δωρεάς της «θεογενεσίας», όπως οι Πατέρες την αποκαλούν. Ενώ στην τελετή της κουράς γίνεται λεπτομερής ομολογία εκ μέρους του πιστού προς το Θεό και τονίζονται οι συνέπειες της αγάπης προς τον Θεό και της αρνήσεως κάθε σχέσεως και φιλίας προς τον εχθρό διάβολο, πράγματα που στο Βάπτισμα περιέχονται σε σύντομες δηλώσεις. Μετά περιγράφεται σ' όλη του την έκταση το Μυστήριο της Μετανοίας με το θρίαμβο της νίκης του μετανοούντος διά της δυνάμεως της θείας Χάριτος, και ο αρραβών της θείας επαγγελίας.

Αλλά και ο άγιασμός, ο μέγας και ο μικρός, που τελείται στην Εκκλησία, δεν είναι «Μυστήριο»; — Οι διάφορες ευχές που διαβάζει ο ιερέας σε διάφορες περιστάσεις δεν είναι «Μυστήριο»; Προς τί τις διαβάζουμε αν δεν είναι μέσα αγιαστικά στις ανάγκες που μας παρουσιάζονται; — Η απλή ευχή της κεφαλοκλισίας δεν είναι «μυστήριο»; Προς τι υποκλινόμεθα εάν δεν πιστεύουμε ότι διά της επικλήσεως του ιερέως μεταλαμβάνουμε θείαν Χάρη; — Η απλή ευλογία υπό του ιερέως, όταν οι πιστοί ασπάζονται το χέρι του, δεν είναι «μυστήριο»; ή όταν εύχεται «ευλογία Κυρίου και έλεος έλθοι εφ' υμάς»; — Η προσκύνηση, ακόμη, των αγίων εικόνων δεν είναι «μυστήριο»; Γιατί λοιπόν προσκυνούμε το ξύλο και τα χρώματα; Δεν είναι για να λάβουμε τη Χάρη του εικονιζομένου αγίου προσώπου; Ποιός, αλήθεια, μπορεί να μετρήσει τα θαύματα που η χάρις των αγίων επιτέλεσε και επιτελεί διά των αγίων εικόνων των; — Αλλά και τα άγια Λείψανα που, χωρίς αυτά, κανείς καθαγιασμός ναού δεν γίνεται, δεν αποτελούν «μυστήριο»; Είναι λοιπόν αόριστος ο άριθμός των Μυστηρίων στην Εκκλησία μας.

Γέροντος Ιωσήφ, Λόγοι Παρακλήσεως, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 15, εκδ. Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, σ.292-302